

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.ик.н. Румен Василев ГЕЧЕВ
УНСС, СОФИЯ
3.8 Икономика (Политическа икономия)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Неда Илия Мужо*
Тема на дисертационния труд: *Въздействие на политиките за устойчиво развитие върху пазарната конкурентоспособност: сравнителен анализ на фотоволтаичния и ветрови енергиен сектор (на примера на България и Белгия)*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 63/13.01.2022г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра “Икономикс”* към *факултет Общикономически* на УНСС по *научна специалност “Политическа икономия”* (микроикономика и макроикономика) съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 510 /17.03.2016 г. Обучението е осъществено в *редовна/задочна/свободна* форма през периода 08.03.2016 г. – 17.01.2022 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Трудът е в обем 173 страници, от които 139 страници основен текст. Дисертацията е структурирана в увод, три глави и заключение, както и списък на приложената литература и 2 приложения. Структурирането е подчинено на ясна логика и отговаря на поставените цели на изследването в този дисертационен труд.

*Икономическата политика на ЕС и на страните-членки е изцяло подчинена на основните принципи на устойчивото развитие приети от ООН и конкретизирани в програмите и политиките на Съюза. „Зелената сделка“ е израз на тази политика и тематиката на представеният за обсъждане дисертационен труд е пряко свързан с механизмите и инструментите за постигане целите на „зелената сделка“. **Това прави изследването особено актуално**, особено за нашата страна, пред която се разкриват реални възможности за реструктуриране и обновяване на българската икономика, благодарение на предоставяните финансови и технологични ресурси, възможности за коопериране и развитие на публично-частното партньорство. Направеният задълбочен сравнителен анализ между Белгия, България и някои други страни от ЕСИ разкрива конкретни възможности за подобряване на конкурентоспособността на националното ни стопанство чрез адекватно развитие и използване на възобновяемите енергийни източници. Използваната литература включва 160 заглавия на български и английски език, главно от много добре селектирани статии от водещи в тази област списания.*

*Изведената теза, че **„чрез прилагането на адекватни регулаторни механизми и инструменти може да се постигне устойчива конкурентоспособност и нарастващ „двоен дивидент“ за производителите на електричество на основата на фотоволтаична и вятърна енергия“** е ясно артикулирана. Отделните етапи в изследването, обособени в трите относително самостоятелни глави, са подчинени на аргументирано доказване на тезата*

В тази връзка, отчетливо са дефинирани предмета, метода и методологията на изследването. С убедителни аргументи е показано защо и как те създават условия и предпоставки за постигането на изследователските цели. Приложени са различни аналитични методи като анализ и синтез, индукция и дедукция, емпиричен анализ, дълбочинни полеви интервюта, SWOT анализ. Тезите, изводите и препоръките на докторанта Н. Мужо са подкрепени с много добре подбрани, надеждни и правилно систематизирани първични и вторични данни.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изследването отговаря на високите академични стандарти. Докторанта е демонстрирал много добри аналитични възможности в работата, в т.ч. защита на собствени оценки и виждания, при анализа на широк кръг научна литература. Авторовите оценки на процесите и тенденциите в сектора са съобразени и с основните политики и съответни нормативни документи на ЕС и неговите специализирани институции. Първичното изследване има особено висока стойност, тъй като основните оценки и изводи на докторанта са апробирани на микро икономическо равнище - в 34 фирми в Белгия и България, които заемат водещи позиции в отрасловия сегмент на възпроизводима енергия и в частност на технологиите използващи соларна и ветрова енергия. Особено полезни са и анализиранията интервюта с ръководители на енергетиката в Европейската комисия.

Висока оценка заслужава разкриването на механизма, по който промените в регулациите водят до съответни промени в пазарната среда. Много интересна е идеята за „индуцирана конкурентоспособност“, т.е. за това, че „външните“ регулации могат да се превърнат във „вътрешни“ за пазарната икономика конкурентни фактори

Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторът на дисертационния труд извежда и **аргументирано защитава** три свои приноса, резултат от изследването:

1. Разкриване на механизма, по който институционалните регулации могат да създадат или повишат конкурентоспособността на фирмите от сектора на възобновяема енергия.
2. Чрез първични изследвания в структуроопределящи фирми в Белгия и България и на основата на сравнителен задълбочен анализ са изведени общите принципи и спецификата в условията, при които се развиват съответните бизнес модели.
3. Като отчита специфичните български условия, докторантът прави препоръки за усъвършенстване на бизнес модела за устойчиво развитие на нашите фирми. Отчетени са и големите потенциални възможности за утвърждаването на тези модели при реализацията на „зеленият пакет“ и Програмата за възстановяване и устойчиво развитие на ЕС.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените три научни публикации по темата на дисертацията, отговарят на академичните критерии и изисквания. Две от тях са Доклади от конференции, а една от тях е в Годишника на УНСС, индексирани в Scopus.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът представя синтезирано и адекватно съдържанието на дисертационния труд. Включени са всички ключови елементи, предмет на изследването.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Качеството на изследването би било още по-високо, ако бяха включени повече количествени методи на анализа, като например анализа „разходи-ползи“. Бих препоръчал на докторанта при бъдещо разширяване на изследването по проблема такива количествени аналитични инструменти да бъдат използвани.

8. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че Н. Мужо е изградила сериозни и задълбочени теоретични и теоретико-приложни знания в Професионално направление 3.8. Икономика. Нейното изследване показва, че тя може да осъществява самостоятелно научно изследване на необходимото академично равнище.

Давам положителна оценка на представеният дисертационен труд, прилежащият Автореферат, както и на постигнатите приноси и резултати. На тази основа, предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Неда Илия Мужо в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика (Политическа икономия).

23.02.2022

Подпис: (проф. д.ик.н. Румен Гечев)